

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2026.2.10>

УДК 005.8:001.895(075): 339.16

Тетяна Сергіївна ЯРОВЕНКО

д.е.н., доцент, професор кафедри, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4665-6502>

e-mail: tsyarovenko@ukr.net

Глона Євгенівна СЕМЕНЧА

д.е.н., професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8736-3992>

e-mail: semilon@i.ua

Андрій Андрійович КОБЧЕНКО

старший викладач, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5095-6815>

e-mail: kobchenko_a@365.dnu.edu.ua

Ярослав Ігорович ЛІТВІН

аспірант, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0325-2403>

e-mail: yaroslavlitvin0@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ: ПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ, ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ

У статті розглянуто концепцію управління інноваційною діяльністю підприємства сфери торгівлі в умовах інформатизації, що будується з урахуванням аспектів проєктного аналізу й оптимізації підприємницьких процесів. Встановлено, що запропонована система значно покращить ефективність управління інноваційними проєктами з огляду на комплексність врахування функціоналів та розширені можливості комунікації. Зазначено, що мова йде про інформаційну базу, яка обслуговуватиме портфель інноваційних проєктів торговельного підприємства або цілої торговельної мережі. Система дає змогу проводити проєктний аналіз та надає можливості оптимізації підприємницьких процесів. Зазначено, що торговельні мережі першими розробляють і впроваджують інноваційні технології (проєкти). Саме вони зацікавлені у створенні багатofункціональних систем управління інноваційною діяльністю на базі портфелю інноваційних проєктів.

Ключові слова: управління інноваційною діяльністю, торговельні підприємства, інформатизація, проєктний аналіз, підприємницькі процеси

Стаття надійшла 18.01.2026

Статтю прийнято 25.01.2026

Статтю опубліковано 13.02.2026

ВСТУП

Управління інноваційною діяльністю є основою й запорукою розвитку бізнесу у сфері торгівлі, що динамічно розвивається як в Україні, так і у всьому світі. Сучасний бізнес-ландшафт змушує торговельні компанії адаптуватися до швидких ринкових змін та протидіяти викликам в умовах нестабільності. Конкурентні переваги у торговельній сфері не можливо отримати без інноваційних рішень, адже асортимент й ціни зазвичай відрізняються несуттєво.

Теоретичні, методологічні та методичні засади управління інноваційними проєктами (ІП), зокрема у сфері торгівлі, відображено у працях багатьох дослідників А. Ротара, І. Бабаєва, Л. Андрєєвої, В. Рябенко, С. Давимука, Д. Смолич, В. Василенка, С. Тітова, Н. Попадина, А. Кабесаса, М. Молодожени, Т. Жук, В. Шматко, Л. Федулової та ін. Сучасні дослідження оминають увагою системний підхід в управлінні ІП сфери торгівлі в умовах інформатизації, що зумовлює необхідність подальших досліджень цього спрямування.

Науковець Я. Панас зазначає, що інноваційний процес (зокрема, комерціалізація інноваційної ідеї) відбувається в інформаційному просторі, який необхідно структурувати, пріоритетизувати й адаптувати до практичного застосування [1].

Фахівці С. Павловський, Н. Мельник та О. Косяк стверджують, що для успішної реалізації ІП необхідне створення та впровадження інноваційних продуктів, що по-

в'язано з: науковими дослідженнями, оптимізацією технічних процесів, розробленням методів виробництва та пошуком інвесторів [2].

Н. Басюркіна та А. Лизогуб наголошують, що сучасними тенденціями в оцінюванні ІП є: застосування Big Data для аналізу інформації про ринки, споживачів та технології, а також точнішого прогнозування; інтеграція штучного інтелекту (ШІ) для виявлення патернів і кореляцій [3].

Дослідниками М. Люльков та О. Цеслів приділено увагу побудові економіко-математичній моделі оптимального розподілу коштів компанії між проєктами (на різних етапах їх реалізації) та врахуванню кризового ризику з метою максимізації прибутку, успішної реалізації та збільшення капіталу проєктів. Така інвестиційно-інноваційна модель застосовує метод динамічного моделювання, що містить апарат рекурентних співвідношень з послідовним прийняттям рішень на кожному етапі [4].

О. Собко та І. Крисоватий наголошують на наявності значних проблем вітчизняних підприємств в реалізації ІП, зокрема в: неготовності до фінансування, недостатньому рівні діджиталізації процесів, недосконалої комунікаційної політики, низьких рівнях впровадження управлінських інновацій й розвитку міжсекторного партнерства [5]. Особливе місце їх досліджень посідає обґрунтування необхідності посилення інтелектомісткості та наукоємності ІП, що вимагає розширення кола та глибини наукових досліджень і прикладних розроблень.

МЕТА статті – дослідження аспектів управління інноваційною діяльністю підприємства сфери торгівлі в умовах інформатизації, що передбачає вивчення сучасного інструментарію проєктного аналізу й передових механізмів оптимізації підприємницьких процесів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічну основу дослідження формують методи наукового пізнання: аналітичний та функціональний аналіз, індукції та синтезу, системний й комплексний підходи.

РЕЗУЛЬТАТИ

Управління інноваційною діяльністю торговельних підприємств повинно базуватися на структурованій моделі метаданих з чітким розмежуванням доступу до інформаційних потоків [1], що дасть змогу створити єдину з компаніями-партнерами (постачальниками, посередниками, споживачами) систему відбору, аналізу, моніторингу реалізації ІП, зокрема, оптимізації підприємницьких процесів.

Інновації стають ефективним інструментом стратегічного розвитку лише за умови їх обґрунтованого, постійного, послідовного й системного впровадження. Тобто мова йде про інформаційну базу, яка обслуговуватиме портфель ІП торговельного підприємства або цілої торговельної мережі. Основним функціоналом такої системи повинно стати:

- збір, оброблення, візуалізація інформації про ІП;
- групування проєктів за їх видами, напрямками, типами інновацій тощо;
- аналіз, інтерпретація інформації, а також її узгодження з стратегічними цілями інноваційного розвитку торговельної компанії (мережі);
- ієрархія рівнів доступу, надання доступу відповідним користувачам;
- передача, обмін та зберігання інформації.

Крім цього, система повинна уможливлувати провідити проєктний аналіз та надавати можливості оптимізації підприємницьких процесів, зокрема здійснювати: календарне планування параметрів проєкту (ресурсів, термінів); контроль за ходом його реалізації; управління завданнями та ресурсами; ризик-менеджмент та управління якістю; управління документообігом та витратами; бюджетування; бухгалтерський, управлінський, податковий та статистичний облік; контроль фінансових потоків; управління взаємодією з клієнтами; патентування, стандартизацію і сертифікацію продукції.

Вона не може бути без відповідного програмного забезпечення, з огляду на потреби та особливості ІП (спеціалізовані рішення, складники інтегрованих платформ; доповнювальні інструменти; галузеві рішення [1]).

У створенні системи управління інноваційною діяльністю торговельних підприємств слід врахувати [2]:

– взаємозалежність життєвого циклу інновації та ІП (інноваційний продукт, що користується попитом, спричиняє появу інших ІП);

– циклічність життєвого циклу інновації й періодичність інноваційних проєктів;

– потребу у постійному оновленні та адаптації;

– ІП може перетинати різні етапи життєвого циклу інновації.

Такий підхід забезпечує поетапну перевірку прийняття рішень, постійний контроль над результатами.

Застосування багатокритеріальних методів оцінювання ІП дає змогу враховувати різні їх аспекти, зокрема фінансові, ризики, можливості та вплив на екологію [3].

К. Шевченко та Л. Сагер зазначають, що саме торгові мережі є найбільш передовим видом торгового бізнесу, які перші розробляють впроваджують інноваційні технології (проєкти) [6]. Тому впровадження інновацій у торговельній сфері вимагає створення саме багатofункціональних систем управління інноваційною діяльністю на базі портфелю ІП.

Слід зазначити, що різні ІП (інноваційні технології, зокрема, Інтернет-речей, блокчейн, ІІІ, колл-центри, служби підтримки, доповнена реальність, SmartCart, SoLoMo, роботизація обслуговування, NFC, електронні цінники, надолонні каси тощо) по різному можуть впливати на витрати компанії, наприклад, зменшуючи чи збільшуючи транзакційні та логістичні витрати. Це повинно бути враховано у системі управління інноваційною діяльністю підприємства сфери торгівлі в умовах інформатизації.

ВИСНОВКИ

Отже, система управління інноваційною діяльністю підприємства сфери торгівлі в умовах інформатизації дає змогу одержувати більш точну, достовірну й системну управлінську інформацію, а також ефективно застосовувати її для прийняття обґрунтованих управлінських рішень до інноваційних проєктів. Одною з суттєвих переваг запропонованої системи є можливість оптимізації розподілу й використання ресурсів та бізнес-процесів із швидким їх перерозподілом між проєктами, завданнями. Система дає змогу відстежувати прогрес у реалізації окремих проєктів та цілого їх портфелю, покращити комунікацію й співпрацю учасників. З погляду стейкхолдерів вона сприяє підвищенню прозорості, обґрунтованості та ефективності реалізації проєктів, зокрема за кошти інвесторів. Адаптація сучасних інструментів інформаційного забезпечення до потреб торговельних компаній сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності шляхом забезпечення успішності інноваційних проєктів.

Список використаних джерел

1. Панас Я.В. Інформаційне забезпечення управління інноваційними проєктами в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3937>
2. Павловський С., Мельник Н., Косяк О. Теоретичні аспекти інноваційного проєкту: сутність та етапи розробки. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. №2. С. 34-42. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-5>.
3. Басюркіна Н., Лизогуб А. Модель прийняття інноваційно-інвестиційних рішень щодо розвитку сучасних підприємств. Успіхи і досягнення у науці. Серія «Соціальні та поведінкові науки». 2024. № 4(4). С. 646-660. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-646-660](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-646-660).
4. Люльков М.М., Цеслів О.В. Моделювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства в умовах невизначеності. *Актуальні проблеми економіки і управління. Збірник наукових праць молодих учених ФММ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»*. 2021. №15. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/217031>

5. Собко О., Крисоватий І. Вдосконалення управління інноваційними проектами та поживлення інноваційної активності підприємств України. *Вісник економіки*. 2021. № 3. С. 84–97. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.084>.

6. Шевченко К., Сагер Л. Вплив інноваційних технологій на розвиток торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-111>

References

1. Panas Ya. V. Information support for the management of innovative projects in the conditions of the digital economy. *Economy and society*. 2024. Issue 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3937> (in Ukrainian).

2. Pavlovskiy S., Melnyk N., Kosiak O. Theoretical aspects of the innovative project: essence and stages of development. *Kyiv Economic Scientific Journal*. 2023. № 2. pp. 34–42. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-5> (in Ukrainian).

3. Basiurkina N., Lyzohub A. The model of making innovative and investment decisions regarding the development of modern enterprises. Successes and achievements in science. *Social and Behavioral Sciences Series*. 2024. № 4(4). pp. 646–660. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-646-660](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-646-660) (in Ukrainian).

4. Liul'kov M.M., Tseliv O.V. Modeling the investment and innovation activity of the enterprise in conditions of uncertainty. *Actual problems of economy and management. Collection of scientific works of young scientists of FMM NTUU "Igor Sikorsky KPI"*. 2021. №15. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/217031> (in Ukrainian).

5. Sobko O., Krysovatiy I. Improving the management of innovative projects and revitalizing the innovative activity of Ukrainian enterprises. *Bulletin of the economy*. 2021. №3. P. 84–97. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.03.084>. (in Ukrainian).

6. Shevchenko K., Saher L. Impact of innovative technologies on the development of trade. *Economy and society*. 2021. №32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-111> (in Ukrainian).

Tetiana YAROVENKO

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of department, Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4665-6502>

e-mail: tsyarovenko@ukr.net

Ilona SEMENCHA

Doctor of Economics, Professor, Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8736-3992>

e-mail: semilon@i.ua

Andrii KOBCHENKO

Senior Lecturer, Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5095-6815>

e-mail: kobchenko_a@365.dnu.edu.ua

Yaroslav LITVIN

postgraduate student, Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0325-2403>

e-mail: yarosavlitvin0@gmail.com

MANAGEMENT OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF A TRADE ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF INFORMATIZATION: PROJECT ANALYSIS, OPTIMIZATION OF BUSINESS PROCESSES

Introduction. The paper considers the concept of managing innovative activities of a trade enterprise in the context of informatization, which is based on aspects of project analysis and optimization of business processes. It has been established that the proposed system will significantly improve the efficiency of innovation project management due to the comprehensive consideration of functionalities and expanded communication capabilities. It has been established that innovations become an effective tool for strategic development only if they are implemented in a reasonable, consistent, and systematic manner. It is noted that this refers to an information base that will serve the portfolio of innovative projects of a trading enterprise or an entire trading network.

The purpose of the paper is to study aspects of managing innovative activities of a trade enterprise in the context of informatization, which involves studying modern project analysis tools and advanced mechanisms for optimizing business processes.

Results. The main functionality of such a system should be: collection, processing, visualization of information about innovative projects; grouping of projects by their types, directions, types of innovations, etc.; analysis and interpretation of the information obtained, its coordination with the strategic goals of the innovative development of a trading company (chain); hierarchy of access levels, granting access rights to relevant user categories; transfer and exchange of information, storage of information. In addition, the system should allow for project analysis and provide opportunities for optimizing business processes. The system should allow for project analysis and provide opportunities for optimizing business processes. It is noted that retail chains are the most advanced type of retail business, which are the first to develop and implement innovative technologies (projects). They are interested in creating multifunctional systems for managing innovation activities based on a portfolio of innovative projects.

Conclusion. The system for managing innovative activities of a trade enterprise in the context of informatization allows obtaining more accurate, reliable, and systematic management information, as well as effectively using it to make informed management decisions regarding innovative projects. The advantage of the proposed system is the ability to optimize the distribution and use of resources and business processes with their rapid redistribution between projects and tasks.

Keywords: innovation management, commercial enterprises, informatization, project analysis, entrepreneurial processes